

מפנקסו של מג"ד

סא"ל מ. פעיל

פקודות בכתב ופקודות בעל-פה

בוצעה בסופו של דבר. כמו כן סיפרתי להם את הסיפור הידוע בדבר שינוי התכניות, וצינתי כי את הפעולה בקרב רפית ביצע הגדוד בהצלחה לאחר קבוצת פקודות שניתנה בע"פ.

אינני יודע אם קבוצת הקצינים שבעה נחת מהסבר זה, אולם הם נאלצו להסתפק בדוחים בע"פ ובכתב שניתנו להם ע"י המפקדים השונים מקרב הגדוד...

...אולם אנוכי, עבדכם הנאמן, לא נרגעתי כלל וכלל. יתוש החל מנקר במוחי... האם אין אנו מגזיזים קצת יותר על המידה בענין הוצאת פקודות בכתב?... האם לא כדאי להנהיג כי ברמה של גדוד לא תוצאנה כלל פקודות מבצע בכתב?... האם לא חשוב הדבר שנהגיל את מפקדינו לקבל פקודה קצרה בע"פ בקבוצת פקודות ואח"כ לנהל את הקרב כראוי בלי הפרנות-נייר מיותרת?..

עלו בזכרוני ההכנות הקצרות ערב הקרב ברפית... הרי גם אז טענתי שאין טעם להוציא פקודת מבצע בכתב. אולם המפקדה הממונה דרשה שנוציא פקודה כתובה כדי שהיא תוכל לפקח ולבדוק את תכניתנו... אכן, לצון חמד לו הגורל בשנותיו את תכנית הפעולה הכללית ברגעים האחרונים. בחשבון אחרון, הרי קבוצת הפקודות הספיקה בהחלט, מה גם שהספקנו אפילו להכין תכנית אש שהמ"פים ואנשי הסיוע רשמוה על גבי מפותיהם.

* * *

לאחר מספר חודשים צפה ועלתה כל הפרשה מחדש. היה זה בתרגיל טלפונים, שנערך למפקדת החטיבה ולמפקדות הגדודים. אנוכי התכונתי לפ"עול בהתאם לנהל הקרב המקוצר שהנהגתי בגדוד, ולתת פקודה בע"פ בקבוצת פקודות. אנשי השפיטה והבקרה סירבן בכל תוקף לקבל נוהג זה, ואנוכי נאלצתי, במחילה, להוציא פקודת מבצע כהלכתה עם כל הנספחים האפשריים.

כל טענותי החיוביות, הטכניות, הטקטיות וה-נוהליות נדחו באותו תרגיל בחריפות רבה בטענה

נוכרתי בענין זה לאחר הקרבות במבצע "קדש". עוד אנו חונים באל-עריש, הגיע אלינו צות קצינים מטעם ענף היסטוריה בהחלטה נחושה לחקור את מעשיו המדויקים של הגדוד במבצע "קדש" ויהי מה. כמעט בתחילת הביקור ביקשו הקצינים האורחים את פקודת המבצע של הגדוד להתקפה על יעדיו באיזור רפית. הודעתי להם כי לצערי הרב יש בידי אמנם פקודת מבצע אולם לא אותה פקודה שלפיה תקפנו. לתדהמתם המשכתי להסביר כי פקודת המבצע הנמצאת בידינו מכסה תכנית, שלא

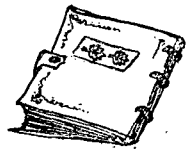

המפקדים חייבים להתרגל לפעול לפי ההחלטות המתבשרות במחוז של פקד, והמועברות אליהם באלחוט.

מי שמפקד על אישור תכניות צריך לאמץ לו את המנהג הנאה של הירידה למטה וההתרשמות הבלתי אמצעית מהתכנית, כפי שהיא מוצגת ע"י המפקד שקבע אותה. ומי שחושב כי פקודות המבצע נכתבות בשביל ההיסטוריה, מוטב לו לזכור שההיסטוריה תרומם את זה שניצח בקרב, ולא את זה שכתב את המסמכים היפים לפני הקרב.

ואנוכי טוען שאין להוציא כלל פקודות ממצע כתובות בתוך גדוד. בתקופתנו שלנו, בה גורם מהירות הפעולה הוא הגורם המכריע, יש לחנך את כל המפקדים בגדוד לפעול מיד לאחר קבלת פקודה קצרה ועניינית בע"פ. גם תכניות האש ברמה של גדוד הן כה פשוטות וקצרות, עד שכל הנוגעים בדבר יכולים לרשמן על תל"ק, על מפה או בפנקס כיס קטן. אני מרשה לעצמי לקבוע כי, רק בגלל העובדה שחלק ממפקדינו ומקציני המטה שלנו לא למד לעבוד מהר ובע"פ, קרו פה ושם מקרים של חוסר תיאום. אותם מפקדים התרגלו

מה עדיף: פקודת-מבצע שפורטה לרדדוקיה – או הצבעת המפקד על משימותיו של

כל מפקד־משנה, בהסבר קצר של כונה ומגמות? בעל "פנקס המגד" (שנסיון רפיה מאחוריו) מציג שאלה לא־חדשה (אך חיונית) זו ברמת הגדוד; אך קוראי "מערכות" יזכרו אולי את הקטע בעל הניסוח הנמרץ המובא בסקירת אל"מ מ. תדן "קרבות שריון — 1939/45"

«מערכות» ק"ה, עמ' 43) בצטטו מספרו של פונז-מאלאנתינן «קרבנות שריון» על ניהול מובהק של דיביזיות שריון בחזית רוסיה: — «פקודות ניתנו בע"פ בלבד. מפקד הדיביזיה היה מחליט החלטותיו לקראת יום המחרת במשך הערב, ונותן את הפקודות ההכרחיות במשך הערב בע"פ למפקדי-הרגימנטים שבשדה הקרב, חוזר למפקדתו, משוחח עם ראש מטה-הקורפוס, ואם קיבל אישורו היה מודיע באלחוט למפקדים, אין שינויים, והתנועות בוצעו כמתוכנן-מראש עם מפקדי היחידות». מה היה לעתים טיבם של מצבים בהם ניתנו פקודות כאלה — ייטיב הקורא לראות מקטע-מפה המדגים פעולות כאלו של דיביזיות-השריון הנ"ל (שצורף כאן) אשר הצריכו «החלטות בזק» ללא הכנה משרדית גולת זמן. ואם בדיביזיות כך — שמא יש ממש בטענת מפקד הגדוד?